

Durant la segona meitat dels temps eocènics i gran part dels oligocènics, va succeir el contrari, ço és, que els terrenys del continent mediterrani s'anaven abaixant, i per aixó les aigües marines s'atançaven a Mallorca pel S. E. i per migjorn, i al revés els terrenys de la cadena varisca del Montserrat al Montseny s'anaven alçant, essent aquesta la causa de que les aigües de la mar eocènica s'anessin allunyant en direcció N. O., com ho demostra el fet de que els dipòsits que successivament anava deixant aquella mar es troben cada vegada més reculats envers el N. O. i el nord. Veu's ací, doncs, uns efectes que donen a comprendre que aquests moviments del terrer eren basculars o de balanceig.

En canvi els moviments *alpíns*, molt més moderns, varen ésser orogènics o produïts per batzegades de costat, els quals no sols alçaven els terrenys allunyant-ne les aigües marines, sinó que els arrugaven en un seguici de carenes paral·leles que es propagaven a grans distàncies. La formació d'aquestes arrugues o carenes era deguda a que els terrenys apretats per les batzegades laterals topaven al lluny amb massissos resistents que no els deixaven avançar veient-se dits terrenys obligats a ondular-se i redreçar-se. En seguir després la descompressió, donava lloc a formidables esfondraments, o sigui a fenòmens destructors.

Aquesta diferència dels efectes produïts pel moviment de l'escorça, segons siguin basculars o orogènics, convé tenir-la molt en compte per a la deguda interpretació dels accidents que en la forma i en el relleu presenten els terrenys. Si jo hagués tingut present que l'allunyament gradual dels dipòsits eocènics vers al N. O. i N. des de la cadena superior de la nostra comarca, i l'apropament de la mar eocènica a les costes de Mallorca denotaven un moviment bascular que no produïa arrugaments, no hauria atribuït als moviments del període eocènic els arrugaments de dita cadena superior (els quals indiquen moviments orogènics i no basculars), sinó als que varen tenir lloc a mitjans del període *miocènic*.

Ja es veu, doncs, la importància que té el saber distingir si uns moviments han estat basculars o han estat orogènics per a fixar l'època de l'aixecament d'una serralada. Repetim-ho perquè no s'oblidi: la formació de dipòsits cada vegada més allunyats o apropats del lloc considerat, en general és deguda a moviments epirogènics o simplement basculars; la formació de serralades i carenes a moviments orogènics o corticals. A aquests darrers els solen acompanyar fenòmens destructors, com són la producció de sismes desastrosos, les explosions de volcans, i a les mars les ones de translació o *ras de marors* que envaeixen i destrueixen les platges marines, sovint molt allunyades del lloc on es produeix el fenòmen de l'alçament.

JACINT ELIAS

Terrassa